

Dziennikarstwo radiowe wobec współczesnych wyzwań

dr Monika Białek, Uniwersytet Gdański

Początki radia

- Radio wynalazł włoski fizyk Guiliermo Marconi (miał zaledwie 20 lat) w 1896 r. (rok opatentowania), w 1901 r. przesłał sygnał radiowy przez Atlantyk.

Rosyjski fizyk
Aleksander Popow
w 1895 r. zademonstrował
w Petersburgu tzw. wykrywacz burz, wyposażony w antenę a w 1896 r.
skonstruował aparaturę nadawczo – odbiorczą, za pomocą której
nawiązał łączność na odległość 250 metrów.

Kalendarium

NARODZINY RADIA

- **1892** – Nikola Tesla przeprowadza eksperymenty, z których wynika, że fale radiowe mogą być nośnikiem informacji na odległość
- **1895** – Guglielmo Marconi buduje pierwszy bezprzewodowy system do przesyłu informacji na odległość
- **1901** – Marconiemu udaje się przesłać bezprzewodowo informację przez Atlantyk
- **1904** – Urząd patentowy przyznaje patent na radio Marconiemu, odbierając go Tesli

ERA LAMP ELEKTRONOWYCH

- **1905** – John Fleming konstruuje pierwszą lampę elektronową
- **1906** – Fessenden realizuje udaną pierwszą audycję radiową

RADIO POJAWIA SIĘ W ŚWIECIE

- **1920** – Pojawiają się pierwsze rozgłośnie radiowe
- **1923** – Ustawa radiowa porządkująca kwestie częstotliwości

ZŁOTA ERA RADIA

- **1933** – Wielki kryzys powoduje ogromne zainteresowanie radiem wśród społeczeństwa
- **1933** – Edwin Armstrong wynajduje modulację częstotliwości (FM)
- **1938** – Transmisja „Wojny Światów” Orsona Wellesa
- **1943** – Unieważnienie patentu Marconiego

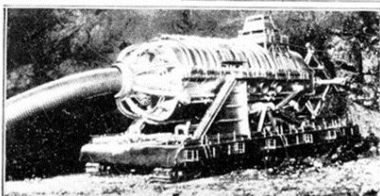
RADIO W ERZE KOSMICZNEJ

- **1950** – Pojawia się telewizja. Radio schodzi na drugi plan
- **1954** – Pierwsze tranzystorowe, przenośne radio
- **1963** – Pierwszy satelita telekomunikacyjny – Telstar
- **1984** – Wprowadzenie standardu RDS

NARODZINY RADIA INTERNETOWEGO

- **1990** – Pierwsza transmisja cyfrowego radia
- **1995** – Progressive Networks wymyśla Real Audio
- **1998** – Wprowadzenie obowiązku płacenia przez rozgłośnie internetowe opłat licencyjnych
- **2003** – Rynek rozgłośni internetowych wyceniany jest na 49 mln dol.
- **2004** – Sukces rynkowy tzw. podcastów

FAKE RADIO 'WAR' STIRS TERROR THROUGH U.S.

Pierwszy fake news

Słuchowisko „Wojna światów”
30 października 1938 roku słuchowisko radiowe zrealizowane według książki Herberta George’a Welleśa pt. "Wojna światów" siało panikę wśród milionów mieszkańców Stanów Zjednoczonych. Ludzie uciekali z domów w popłochu. Kilka osób zmarło na atak serca.

Pierwszy fake news

W wieczór emisji niesławnego programu firma specjalizująca się w badaniu słuchalności radiowej wykonała ponad pięć tysięcy telefonów do gospodarstw domowych w całym kraju, zadając jedno pytanie: „Jakiego programu słuchają Państwo w tej chwili”? Jedynie 2 procent ankietowanych odpowiedziało, że „sztuki” lub „programu Orsona Wellsa”. Innymi słowy, 98 procent Amerykanów słuchało czegoś innego albo nie włączało tego dnia radia w ogóle! I chociaż nas może to zaskakiwać, wówczas nikogo to nie dziwiło – *The Mercury Theatre on the Air* nadawany był w tym samym czasie co audycja szalenie popularnego brzucho mówcy i komika Edgara Bergena.

The New York Times.

Copyright, 1897, by The New York Times Company.

NEW YORK, MONDAY, OCTOBER 31, 1938.

Radio Listeners in Panic, Taking War Drama as Fact

Many Flee Homes to Escape 'Gas Raid From Mars'—Phone Calls Swamp Police at Broadcast of Wells Fantasy

A wave of mass hysteria seized thousands of radio listeners throughout the nation between 8:15 and 9:30 o'clock last night when a broadcast of a dramatization of H. G. Wells' fantasy, "The War of the Worlds," led thousands to believe that an interplanetary conflict had started with invading Martians spreading wide death and destruction in New Jersey and New York.

and rail, stations here and in other cities of the United States and Canada seeking advice on protective measures against the raid.

The program was produced by Mr. Welles and the Mercury Theatre on the Air over station WABC and the Columbia Broadcasting System's coast-to-coast network, from 8 to 9 o'clock.

The radio play, as promoted, was to simulate a regular radio news-

Pierwszy fake news

- Zdaniem historyków przekaz o panice ma swoje źródło w konkurencji między prasą a radiem, które przejmowało rynek reklam. Wydawcy gazet chcieli w ten sposób zdyskredytować radio jako źródło wiadomości, zaś reklamodawcom, a także ustawodawcy udowodnić, że nowym medium zarządzają nieodpowiedzialni ludzie.

Początki radia

- Początkowo radioodbiornik wykorzystywano głównie do celów militarnych i komunikacji morskiej („telegraf bez drutu”).
- W 1920 r. w sprzedaży pojawiły się pierwsze aparaty wytwarzane fabrycznie.
- Pierwszą stację radiową (KDKA) utworzono w 1920 r. w Pittsburgu, USA. Z początku nadawała tylko muzykę dla wąskiego grona krótkofalowców.
- Stały program radiowy zaczęto emitować w USA i Francji w 1921 r.
- W 1922 r. zaczynają pracę stacje radiowe w Anglii i Związku Radzieckim.

Roman Rudniewski. 1 lutego 1925 roku na fali 385 m.

zainauguował działalność radia w Polsce. Cały program trwał 1 godzinę.
Mogło wyluchać go 170 zarejestrowanych abonentów radiowych w
Polsce

Radio w Słowenii

- Powstało 1 września 1928 roku jako Radio Ljubljana, zaś od 28 listopada 1958 roku emituje także kanały telewizyjne, a od 2001 roku posiada swój multimedialny portal internetowy.

Pierwsi, nieliczni słuchacze radiowi

podczas odbioru audycji próbnej stacji P.T.R. Warszawa - 1925 rok

Teatr radiowy

- 29 listopada 1925 r. ze studia przy ul. Narbutta 29a Polskie Towarzystwo Radiotechniczne nadało zradiofonizowaną wersję „Warszawianki” Stanisława Wyspiańskiego.
- Pierwszego „widowiska dźwiękowego” wysłuchało niespełna 2 tys. słuchaczy, niemniej było to ważne wydarzenie, odnotowane nawet przez prasę („Rzeczpospolita” nr 333 z 1925 r.)
- Reżyserem przedstawienia był Alojzy Kaszyna, on „udźwiękowił” dramat – odgłosy przejeżdżającej konnicy to aktorzy wybijający rytm o kolana, przemarsz piechoty to pocieranie szczotek ryżowych o meble.

W studiu na ul. Kredytowej

rozstawione pierwsze urządzenia do imitacji efektów dźwiękowych (foto 1927 rok)

Dziennikarz radiowy - reporter

- Dziennikarz radiowy, którego zadaniem jest praca w terenie i przygotowywanie relacji radiowych, nagrań reporterskich, sprawozdawanie.
- Praca reportera składa się z 3 etapów działania: wybór tematu; zbieranie i weryfikacja materiałów; selekcja i montaż.

Serwisant

- Dziennikarz radiowy przygotowujący i prezentujący serwis informacyjny.
- Serwisant korzysta z pakietów informacyjnych zakupionych od agencji informacyjnych (m.in. Polskiej Agencji Prasowej, Informacyjnej Agencji Radiowej) oraz wiadomości przygotowanych przez reporterów rodzimej stacji, jak i stacji partnerskich (np. rozgłośni regionalnych Polskiego Radia).
- Serwisant dokonuje wyboru informacji, które uzna za najistotniejsze, dbając o to, aby każdy przygotowywany serwis był odmienny od poprzedzającego.

Manipulacja w radiu – dobór informacji

- Kolejność;
- Kontekst;
- Komentarz.

Manipulacja w radiu – głos postaci

- **Głos postaci**
- Dźwięk jako znak foniczny postaci (płeć, wiek, wykształcenie, wygląd)
- *Przykłady dźwiękowe*

- Zniekształcenia akustyczne
- *Przykłady*

Manipulacja w radiu – tło akustyczne

- Nagrana wypowiedź

- *Telefon*

- *Las*

- *Kawiarnia*

- *Kościół*

Dziękuję za uwagę!